

Protocol Begaafdheid

1. Visie met betrekking tot begaafdheid

De ontwikkeling van talenten

Onze school wil zich niet alleen richten op kinderen die extra ondersteuning verdienen, omdat zij bepaalde onderdelen moeilijk vinden. Onze school wil zich ook nadrukkelijk richten op kinderen die zich onderscheiden, omdat ze juist meer kunnen. Wij willen uit kinderen halen wat erin zit! Niet alle kinderen hoeven hetzelfde te bereiken; als ze “naar kunnen” gepresteerd hebben, is het doel bereikt. In dit licht zijn wij van mening dat er meer ruimte moet zijn voor talent. Maximale ontwikkeling van alle talenten, waarover de kinderen beschikken, is van grote betekenis voor het kind, maar ook voor de toekomst van ons land. Meer ruimte voor differentiatie en maatwerk is ons streven, niet alleen gericht op cognitieve vaardigheden maar ook op creatieve, sportieve, communicatieve en sociale vaardigheden.

Alle kinderen, dus ook de begaafde kinderen, willen wij elke schooldag passend onderwijs bieden. Het onderwijs wordt zoveel mogelijk afgestemd op de behoeften en mogelijkheden van alle kinderen. Het kind staat bij ons centraal. Het eerste basisprincipe van jenaplanonderwijs luidt niet voor niets “Elk mens is uniek; zo is er maar één. Daarom heeft ieder kind en elke volwassene een onvervangbare waarde.”

Om deze reden streven wij bij het bieden van onderwijs aan begaafde kinderen bewust een *integrale* aanpak na: wij willen voor *elk* kind van *elke* leeftijd *elke* dag op *elk* moment een passend onderwijsaanbod realiseren. Bij ons op school is het dan ook de normaalste zaak van de wereld dat kinderen met verschillende taken bezig zijn of een andere leerroute volgen binnen de eigen groep.

In schooljaar 2010-2011 is deze visie ontwikkeld door de werkgroep “Kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong”, bestaande uit enkele ouders en leden van het Managementteam. Dit als voorbereiding op de ontwikkeling van dit protocol.

Missie van de school: onderwijs op maat, voor elk talent, gericht op hoofd, hart en handen.

De ontwikkeling van een goede leerhouding

Uit onderzoek komt naar voren dat mensen natuurlijk verschillen als het gaat om aangeboren begaafdheid, maar ook dat de omgeving in hoge mate bepaalt hoe iemand zich uiteindelijk ontwikkelt. Bijna iedereen wordt geboren met de mogelijkheid om getalenteerd en begaafd te worden op een bepaald vlak. Die mogelijkheid moet echter wel worden gevoed!

Kinderen die goede prestaties leveren (dit kan op elk gebied zijn, dus niet alleen op cognitief gebied) zijn vooral zover gekomen, omdat ze *veel* geleerd hebben en ook *hoe* ze op een effectieve manier moesten leren. Als je bijvoorbeeld de achtergronden bekijkt van beroemde begaafde mensen, dan zie je dat ze de juiste ondersteuning van hun omgeving hebben gehad om hun talenten tot ontwikkeling te laten komen.

Wij zien het als onze taak om bij *alle* kinderen een goede leer- en werkhouding te ontwikkelen. Die houding zal hen in staat stellen om begaafd en getalenteerd te worden op hun eigen unieke manier! Kinderen moeten zelf een soort van leervermogen opbouwen. Of ze nu zwak, gemiddeld of hoog presteren, ze moeten aangemoedigd worden om zichzelf optimaal te ontwikkelen.

Uitdagend onderwijs

Op school willen wij elk kind stimuleren zich te ontwikkelen tot een goede “leerder”. Taken die daarbij horen dienen niet alleen maar leuk te zijn, maar ook een gezonde dagelijkse portie frustratie te bieden. Als het goed is, dagen deze taken uit tot vallen en opstaan om uiteindelijk tot beheersing te komen. Het moment van beheersing is dan datgene wat als “leuk” of “prettig” wordt ervaren. Goed leren betekent onzekerheden opzoeken en uitdagingen aangaan. Goed leren valt dus niet altijd direct samen met het behalen van goede prestaties. Een kind dat leert maakt fouten, en als het goed is leert het van die fouten hoe het dan wél tot die goede prestatie kan komen. Je ontwikkelt veerkracht door de uitdaging aan te gaan en te leren van je fouten. Wanneer je nooit fouten maakt, raak je gauw van slag wanneer dat een keer wel gebeurt. Om dit proces op gang te brengen stimuleren wij kinderen te kiezen voor de *uitdaging* en bieden wij tegelijkertijd een *veilig leerklimaat* waarin fouten maken ook mag. Zo krijgen kinderen bij ons op school de mogelijkheid om hun leervermogen op te bouwen en om te gaan met tegenslagen. Sterker nog, een moeilijkheid of tegenslag vormt dan juist een uitdaging.

Hoofd, hart en handen

Mensen leren op verschillende manieren: met hoofd, hart en handen. Wij willen op school daarom niet alleen bezig zijn met kennisontwikkeling, maar wij willen daarnaast ook het gevoelsleven stimuleren en de kinderen praktisch en scheppend bezig laten zijn. Volgens de theorie van de Meervoudige Intelligentie (Howard Gardner 1983) is ieder kind intelligent op zijn eigen specifieke manier. Als een kind alleen aangesproken wordt op zijn cognitieve intelligentie, dan kan het kind onvoldoende recht worden gedaan op zijn andere ontwikkelingsgebieden.

Het soort intelligentie bepaalt ook waar de leeringang te vinden is. Een kind voelt zich prettig bij het werken aan opdrachten die binnen dat intelligentiegebied liggen. Het inzetten van de sterke intelligentiegebieden kan een kind helpen om zijn zwakkere kanten verder te ontwikkelen. Een kind heeft bijvoorbeeld moeite met het automatiseren van tafeltjes en door bij het aanleren een ritme of lied te gebruiken (inzetten van de muzikaal-ritmische intelligentie) kan het kind ze beter onthouden.

Doelgroep

Volgens diverse deskundigen op het gebied van begaafdheid (o.a. Gardner, Eleonoor v. Gerven) kun je niet spreken van een gedefinieerde, afgebakende groep van begaafden. Er zijn ook kinderen die zich slechts op één gebied buitengewoon bijzonder ontwikkelen. Deze kinderen hebben op dat vakgebied een grote voorsprong op hun groepsgenoten. Deze kinderen tonen een bijzondere beheersing van de aangeboden stof en laten zien dat zij zich op dit gebied ook complexe zaken relatief eenvoudig eigen kunnen maken. Ook deze kinderen hebben behoefte aan een meer uitdagend onderwijsaanbod. Door dit aanbod ook

voor hen toegankelijk te maken, kan aan de leerbehoeften van nog veel meer kinderen dan alleen (hoog)begaafden tegemoet gekomen worden.

Deze kinderen die allemaal extra uitdaging op een hoger niveau nodig hebben vormen een eigen niveaugroepje *binnen de groep*. De (hoog)begaafde kinderen hebben op deze manier ook betere integratiemogelijkheden binnen de groep, de sociale integratie wordt bevorderd. Jenaplanonderwijs in het bijzonder heeft als voordeel dat door het werken in heterogene stamgroepen (verschillende leerjaren in een groep) gemakkelijk groepsdoorbrekend gewerkt kan worden. Dit schept allerlei mogelijkheden om kinderen die op een bepaald gebied uitdaging nodig hebben aan elkaar te koppelen. Zo kunnen (hoog)begaafde kinderen op onze school structureel samen een onderwijsaanbod volgen met ontwikkelingsgelijken. Dit noemen wij de geïntegreerde oftewel de integrale aanpak.

Om voor extra uitdagende stof in aanmerking te komen bekijken we niet alleen de schoolprestaties. Er zijn namelijk ook kinderen van wie we op grond van hun capaciteiten verwachten dat ze hoge prestaties kunnen behalen maar bij wie dit in de praktijk niet het geval is. Dit zijn de zogenaamde “onderpresteerders”. Daarom zal ook de nominatie door ouders meegewogen moeten worden.

Uit onderzoek blijkt dat door de integrale aanpak van onderwijs aan begaafde leerlingen het niveau van de hele school verhoogd wordt. Dit is waarschijnlijk het gevolg van de aanpassingen die de leerkracht in de groep maakt m.b.t. de leerstof en die vervolgens toegankelijk maakt voor alle leerlingen die dit aankunnen. Als je dan ook nog eens de leerlingen die dit niet uit zichzelf aankunnen wat extra hulp geeft, kunnen zij het vervolgens ook!

Kerdoelen

Uiteraard zijn de per 1 augustus 2006 vastgestelde kerndoelen basisonderwijs voor onze school het minimum, maar verschillen zullen er altijd zijn. Zo zullen sommige kinderen, ondanks extra inspanningen, een kerndoel niet geheel halen, terwijl anderen ver boven deze doelen uit zullen stijgen. Kinderen moeten zich bij ons op school zo breed mogelijk kunnen ontwikkelen met als basis de 58 kerndoelen primair onderwijs, maar zij moeten ook kunnen uitblinken op het terrein van hun talent!

Onderdelen van de kerndoelen zijn uitgewerkt in de referentieniveaus voor taal en rekenen. Hierin wordt gesproken over het fundamentele kwaliteitsniveau en het streef kwaliteitsniveau. Het fundamentele niveau is het algemeen maatschappelijk gewenste niveau, terwijl het streefniveau daar bovenuit stijgt. Het aanbieden van verrijgingsstof is een voorbeeld van werken aan het streefniveau.

2. Procedure bij aanmelding/instroom nieuwe leerlingen

Intakeformulier kleuters

Bij de aanmelding van nieuwe kleuters wordt door de ouders een intakeformulier ingevuld, nog vóór het moment van instroom. Het betreft hier gegevens met betrekking tot gezin, persoonlijkheid, opvoeding, denkontwikkeling, taalontwikkeling, bewegen, sociale vaardigheden, emotionele ontwikkeling, spelontwikkeling. Na enkele weken volgt bij een eerste kind een huisbezoek en bij een volgend kind wordt een gesprek met de ouders tijdens

de eerstvolgende spreekavond gepland. Door middel van deze informatie ontvangen wij al vroeg signalen omtrent een mogelijke begaafdheid (ontwikkelingsvoorsprong).

Begaafdheid signaleren

Het team heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld in het signaleren en begeleiden van begaafdheid bij kinderen en zijn bekend met de signalen die kunnen wijzen op eventuele begaafdheid. Hiertoe heeft de school zelf, samen met het JAS (Jenaplan Advies & Scholing), een uitgebreid scholingstraject opgezet dat door de teamleden doorlopen is.

Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (DHH)

Als er vanuit de ouders of de school behoefte is aan meer gegevens m.b.t. de begaafdheid van een kind kan het DHH afgenomen worden. Dit wordt gedaan door de leerkracht, samen met de coördinator begaafdheid of intern begeleider. Met behulp van de DHH-procedure kunnen de onderwijsbehoeften van een kind exact in kaart gebracht worden.

3. Twee leerlijnen midden- en bovenbouw

1^e leerlijn: compacting en verrijking

Een belangrijke reden om te compacten en verrijken is het feit dat begaafde leerlingen andere leerbehoeften hebben. Zo hebben ze minder behoefte aan instructie, herhalings- en oefenstof, ze kunnen grotere leerstappen nemen en hun werktempo is hoog. Verder hebben begaafde leerlingen vooral behoefte aan open vraagstellingen die een beroep doen op hun probleemoplossend vermogen en creativiteit.

Het maken van aanpassingen in de reguliere lesstof gebeurt door *compacting*, dit is het overslaan van onnodige herhalings- en oefenstof uit de gebruikte methode. De tijd die vrijkomt door compacting van de reguliere leerstof wordt besteed aan werken aan verrijkingsmateriaal. Het verwerken van verrijkingsstof krijgt zo een *verplichtend* karakter. Bij de aanpak via compacting en verrijking is het nadrukkelijk niet de bedoeling dat leerlingen versneld door de leerstof heen werken. Niet alleen is compacting van de leerstof van belang om het leerstofaanbod beter aan te laten sluiten bij de leerbehoeften van begaafde leerlingen, maar het zorgt er tevens voor dat er voldoende tijd vrijkomt in het programma van de leerling om te kunnen werken aan verrijkingsmateriaal.

Het kenmerk van *verrijkingsonderwijs* is dat het een wezenlijk ander leerstofaanbod betreft, waar kinderen ook daadwerkelijk iets van leren. Het gaat dus niet om meer werk, maar om inhoudelijk echt ander werk. Verrijkingsonderwijs valt te verdelen in verbreding en verdieping.

Onder *verbreding* verstaan we die leerstof die een aanvulling op de kerndoelen van het basisonderwijs vormt. Daar vallen bijvoorbeeld vreemde talen onder.

Onder *verdieping* verstaan we die leerstof die een verdieping van de reguliere stof vormt en waardoor een leerling over een specifiek onderwerp, dat wel tot het reguliere aanbod behoort, meer kennis en vaardigheden opdoet.

Over het algemeen zullen de kinderen die in aanmerking komen voor compacting en verrijking toekunnen met een verkorte instructie.

Wij werken schoolbreed met compacten en verrijken bij de vakgebieden taal/spelling en rekenen, er is dus sprake van een *structureel* verrijkingsaanbod. De leerlingen krijgen begeleiding bij de planning en inhoudelijke verwerking van de verrijkingsstof en het gemaakte werk wordt nagekeken en beoordeeld. In het schoolverslag van de leerlingen worden de vorderingen van dit onderwijsaanbod geregistreerd zodat ze voor leerlingen en ouders ook zichtbaar zijn.

Voor compacting en verrijking komen globaal gezien de volgende kinderen in aanmerking:

- rekenen: Cito-scores I/II en vooraf gemaakte methodegebonden toets 80% goed.
- taal/spelling: Cito-scores I/II.

2^e leerlijn: individuele leerlijn

Hierbij gaat het om kinderen die een grote didactische voorsprong hebben en over veel persoonlijkheidseigenschappen beschikken die kenmerkend zijn voor begaafde kinderen. Deze kinderen komen in aanmerking voor een aangepaste, individuele leerlijn.

Bij een didactische voorsprong op meerdere leerstofgebieden gaan we eerst kijken of een aangepast leerstofaanbod (verdieping/verbreding) binnen de huidige groep verbetering brengt. Eventueel is er de mogelijkheid sneller door te stromen. Het kind kan dan onderwijs van twee jaren in één jaar volgen.

Bij een grote voorsprong op één leerstofgebied kan het kind op dat leerstofgebied de 2e leerlijn volgen.

Er moet steeds op gelet worden dat het kind de benodigde werk- en leerstrategieën voldoende beheerst! Dán pas kan het kind de uitdaging op het juiste niveau succesvol aan.

Het werken in heterogene stamgroepen zoals in het jenaplanonderwijs gebruikelijk is, is bij het volgen van een individuele leerlijn een groot voordeel. Een kind kan bijvoorbeeld al leerstof volgen van een hoger leerjaar, terwijl het in dezelfde stamgroep blijft.

4. Leerlijn onderbouw

In de onderbouw wordt een intakeformulier ingevuld. Ouders kunnen daarop allerlei gegevens kwijt over de ontwikkeling van hun kind tot dan toe. Dit geeft de leerkrachten van de onderbouw de mogelijkheid om al in een *vroeg stadium* alert te zijn op een eventuele achterstand of voorsprong. Wij proberen op deze manier zoveel mogelijk te ondervangen dat een begaafd kind zich na enkele weken op school al zou kunnen gaan aanpassen en onderpresteren.

Na enkele weken volgt er een gesprek met de ouders waarbij gesproken wordt over de eerste schoolweken van het kind. Ook zullen de gegevens op het intakeformulier doorgesproken worden. We willen zo vroeg mogelijk aansluiten bij de ontwikkeling en onderwijsbehoeften van elk kind.

Door gericht te observeren en regelmatig te toetsen blijven de leerkrachten van de onderbouw de ontwikkeling van het kind volgen en worden, indien nodig, aanpassingen in het onderwijsaanbod gemaakt. Dit wordt natuurlijk altijd teruggekoppeld naar de ouders.

Begaafde kinderen kunnen bijvoorbeeld werken aan extra uitdagende opdrachten op het gebied van lezen en rekenen. Ook kunnen de aanwezige ontwikkelingsmaterialen op een complexere manier ingezet worden: een kind krijgt verrijkende opdrachten aangeboden volgens een opbouw in moeilijkheidsgraad.

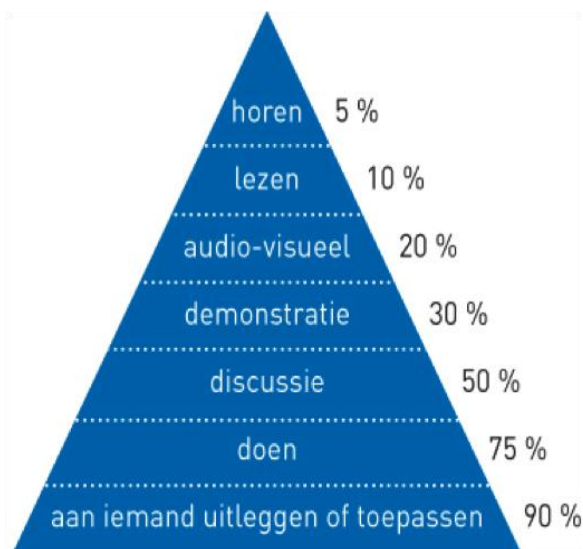
5. Keuzecursus met extra uitdaging

Ongeveer 4 keer per jaar wordt er op onze school een keuzecursus georganiseerd. Een keuzecursus bestaat uit 4 bijeenkomsten van 1 tot 1 ½ uur op woensdagochtend. Kinderen mogen zelf een keuze maken uit het aanbod van activiteiten. We streven ernaar om in elke keuzecursus uitdagende activiteiten aan te bieden, passend bij de verschillende intelligentiegebieden. We willen hierbij zoveel mogelijk aansluiten aan de belevingswereld en interesses van de kinderen. Voorbeelden van activiteiten: een cursus Grieks, een bedrijfsbezoek, werken met techniek, het ontwerpen van een spel, het ontwerpen en uitvoeren van een musical, een project over de Tweede Wereldoorlog, filosoferen, yoga, schaken, enz.

6. De stamgroep als uitgangspunt voor zelfverantwoordelijk leren: wereldoriëntatie met verdieping

Leren vanuit een gedeelde belangstelling

Wij kiezen bewust voor een groepsgerichte werkwijze met betrekking tot wereldoriëntatie. De stamgroep wordt ingezet als middel om het leren op een hoger plan te tillen. We gaan daarbij uit van het gegeven dat als kinderen een bepaalde belangstelling delen, samenwerken tot een succesvol leerproces kan leiden. Kinderen hoeven dan niet eens didactisch gezien even ver te zijn (Van Gerven 2008), op basis van een intrinsieke motivatie en gedrevenheid kunnen ook “gemiddelde” kinderen namelijk boven zichzelf uitstijgen en tot (zeer) goede prestaties komen. Taal en interactie zijn tijdens dit leerproces de belangrijkste instrumenten. Kinderen kunnen elkaar tijdens het leerproces aanvullen en van elkaar leren. Bekijk de piramide van het leerrendement van David Sousa: over het algemeen kun je stellen dat in situaties waarin mensen informatie uitwisselen over datgene wat ze moeten leren het leerrendement het meest effectief is.

Piramide van het leerrendement

Aansluiten bij de verschillende denkniveaus

Om nog extra aan te sluiten bij het denkniveau van begaafde kinderen werken we ook volgens de Taxonomie van Bloom. De taxonomie geeft een indeling van cognitieve vaardigheden in hiërarchische niveaus, van simpel (kennen) naar complex (evalueren). Bloom ontwikkelde de taxonomie als hulpmiddel voor het ontwerpen van effectieve leeromgevingen. De leerkracht kan vanuit het inzicht in de verschillende denkniveaus vragen gaan stellen op een hoger denkniveau of meer verdiepende leeractiviteiten stimuleren. Zo kan het denk- en werkproces van begaafde kinderen op een hoger plan getild worden.

Meervoudige intelligentie

In onze school willen we ons richten op het *totale kind* en eenzijdigheid vermijden. Een kind is gebaat bij een breed onderwijsaanbod. Van belang is een goede balans die kan bijdragen aan het bereiken van een harmonieuze volwassenheid. Om deze reden willen wij zoveel mogelijk werken vanuit het concept van de Meervoudige Intelligentie (MI). Zo kunnen kinderen uitblinken waar ze goed in zijn en hun talenten ontwikkelen. Ook kunnen ze hun sterke kanten gebruiken om hun zwakkere kanten te helpen ontwikkelen.

Inmiddels zijn er 9 intelligentiegebieden bekend:

- interpersoonlijke intelligentie (samenknap);
- intrapersoonlijke intelligentie (zelfknap);
- lichamenlijk-kinesthetische intelligentie (beweegknap);
- logisch-mathematische intelligentie (rekenknap);
- muzikaal-ritmische intelligentie (muziekknap);
- naturalistische intelligentie (natuurknap);
- verbaal-linguïstische intelligentie (taalknap);
- visueel-ruimtelijke intelligentie (beeldknap);
- existentiële intelligentie (filosoferknap).

Methode “VierKeerWijzer”

Door de vakgebieden aardrijkskunde, geschiedenis en natuuronderwijs op elkaar af te stemmen ontstaat een samenhangend geheel: wereldoriëntatie (WO). Op onze school werken de kinderen aan grote projecten waar ze enkele weken intensief mee bezig zijn. In een project kunnen meerdere thema's uit de verschillende vakgebieden aan bod komen.

Bij het werken met de WO-methode VierKeerWijzer gaan we uit van de volgende aanpak:

1. De groepsgerichte leerkrachtles:

De leraar is er voor het vonkje, voor de samenhang, voor de intermenselijke relaties, voor de persoonlijk diepgang van ieder kind. ICT wordt zoveel mogelijk ingezet, maar kan in onze visie de leerkracht nooit vervangen. Minimaal eenmaal per week geeft de leerkracht zijn of haar themales: vertelt het verhaal, nodigt een deskundige uit, organiseert een excursie, houdt een kringgesprek, benut het digitale schoolbord, verhaalt over eigen belevenissen, geeft instructie, enz.

2. Keuzemomenten:

Gedurende een aantal momenten per week hebben de kinderen de gelegenheid om op hun eigen manier en vanuit hun eigen talenten (intelligenties) het thema verder te verkennen, te onderzoeken en te ervaren. Dit doen we aan de hand van een groot aantal MI-kaarten waaruit gekozen kan worden. Kinderen die dat willen en kunnen krijgen de ruimte om ook

zelf een eigen leervraag te gaan onderzoeken. De kinderen worden tijdens dit leerproces, deze zoektocht, begeleid door de leerkracht.

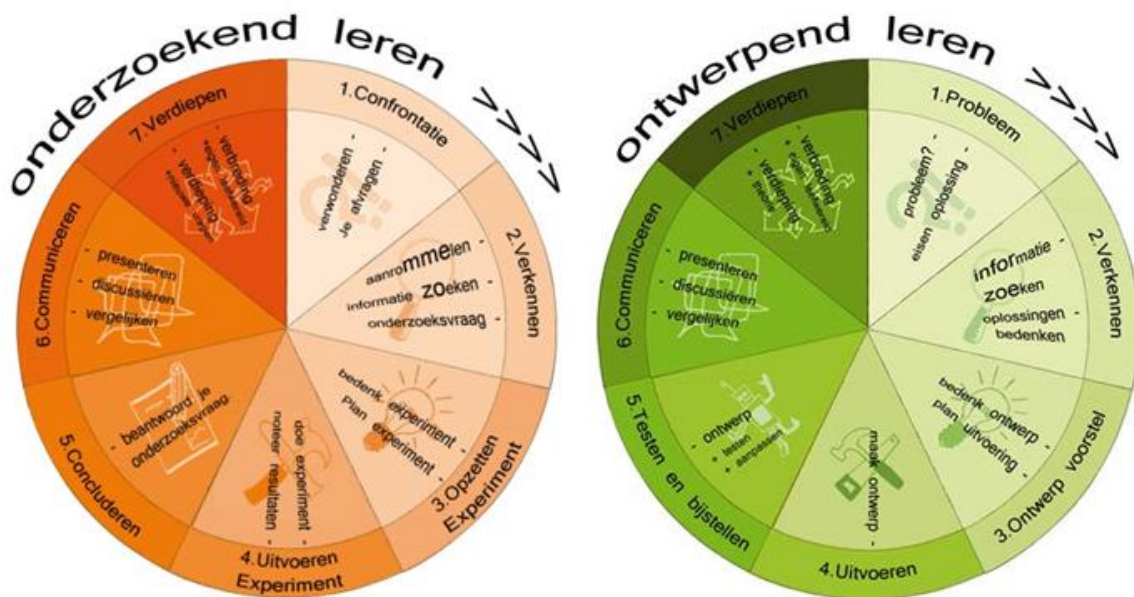
3. De rijke leeromgeving:

Omdat we adaptief willen zijn en tegemoet willen komen aan de verschillen tussen kinderen, talenten willen benutten, kunnen wij niet volstaan met een leesboek, een werkboekje en een computerprogramma. Dit is te zien aan de inrichting en de soorten materialen die tijdens een project te vinden zijn in alle bouwen van onze school.

3-O leren: onderzoekend, ontwerpend en ondernemend leren

Bij 3-O leren voeren kinderen onderzoek uit op basis van (eigen gestelde) onderzoeksvragen, ontwerpen ze oplossingen voor geconstateerde (technische) problemen of ontwikkelen ze hun ondernemende vaardigheden. Het gaat om onderwijsleerstrategieën die sterk een beroep doen op de vaardigheden van het leren in de 21^e eeuw.

3-O leren heeft als doel om kinderen competenties te laten ontwikkelen die samenhangen met de wetenschappelijke manier van werken of te werken als ontwerper en ondernemer. Dit leerproces biedt voor zowel de kinderen als de leerkracht handvatten om aan alle fasen van onderzoek, ontwerp en onderneming aandacht te besteden. We hanteren hierbij de volgende stappenplannen:

ondernemend leren >>>>

Praktisch aan de slag gaan motiveert kinderen, omdat het ruimte biedt voor de interesses en kwaliteiten van kinderen. Of ze nu graag technisch bezig zijn, liever spelen met taal of bijvoorbeeld van tuinieren houden. Zo leren kinderen hun talenten te ontwikkelen. Bovendien krijgt de lesstof meer betekenis wanneer ze die in de praktijk kunnen toepassen. Het 3-O leren vormt op onze school een wezenlijk onderdeel van wereldoriëntatie en wordt zoveel mogelijk geïntegreerd in de projecten van de WO-methode VierKeerWijzer.

Knaphoeken

We zijn al een tijdje bezig met het ontwikkelen van zogenaamde "knaphoeken". Knaphoeken zijn in het kort gezegd hoeken, verspreid door de school, waarin kinderen individueel of in een klein groepje activiteiten kunnen ondernemen die horen bij een bepaald intelligentiegebied. Deze knaphoeken zijn gebaseerd op de theorie van de Meervoudige Intelligentie. Op deze manier bieden we kinderen de gelegenheid om zich op een bepaald intelligentiegebied verder te ontwikkelen. In de knaphoeken wordt in principe zelfstandig gewerkt, er is veel ruimte voor kinderen om hun eigen mogelijkheden te ontdekken.

7. Kwaliteitsbewaking

Binnen de school houdt een vaste leerkracht de ontwikkelingen op het gebied van begaafdheid bij. Zij heeft de Master-opleiding SEN (Special Educational Needs) met als specialisatie begaafdheid gevolgd. Deze begaafdheidsspecialist zal zorgdragen voor de afstemming van leermiddelen en -activiteiten tussen de verschillende groepen, bouwen en locaties. Zo wordt een doorlopende leerlijn begaafdheid van groep 1 t/m 8 gewaarborgd. Als ouders iets meer willen weten over het aanbod aan verrijkingmaterialen en de werkwijze informeren wij hen hier graag over.

8. Buitenschools netwerk

Om nog verder tegemoet te komen aan onze behoefte aan differentiatie op het gebied van begaafdheid maken we ook gebruik van de mogelijkheden die buitenschoolse instanties ons te bieden hebben:

Wetenschapsknooppunt

In 2008 is het ministerie van OCW het Excellentieprogramma PO gestart. De overheid wil leerlingen de ruimte geven voor topprestaties en een cultuur creëren waarin die prestaties worden gewaardeerd. Speciaal hiervoor is het zgn. Platform Bètatechniek in het leven geroepen. Universiteiten creëren met dit platform een uitdagend aanbod door universiteiten (www.rijksoverheid.nl).

Het Orion Programma van Platform Bètatechniek stimuleerde de totstandkoming van regionale Wetenschapsknooppunten. Een Wetenschapsknooppunt slaat een brug tussen wetenschappelijk onderzoek en het basisonderwijs. Kinderen maken kennis met de wereld van de wetenschap en gaan als jonge onderzoekers een eigen onderzoek opzetten en uitvoeren. Deze manier van leren wordt Onderzoekend Leren genoemd.

Wij hebben de aansluiting gezocht bij het Wetenschapsknooppunt van Radbouduniversiteit Nijmegen (WKRU). Wij hebben als school twee keer in een Projectteam van het WKRU

geparticipeerd en een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van twee delen van de boekenreeks “Wetenschappelijke doorbraken de klas in”. Onderzoekend leren vormt een vast onderdeel van ons onderwijscurriculum.

Via het Wetenschapsknooppunt van de Universiteit Utrecht (WKUU) hebben we het Ontwerpend Leren bij ons op school geïntroduceerd. Ook Ontwerpend Leren maakt deel uit van ons onderwijscurriculum. Het gaat uit van dezelfde basisprincipes als het Onderzoekend Leren, maar is daarbij speciaal gericht op het oplossen van een technisch probleem.

Papillon

In samenwerking met het Elzendaalcollege en basisscholen uit de regio wordt aan leerlingen in groep 7 en 8 van het basisonderwijs die extra uitdaging nodig hebben de mogelijkheid geboden om één ochtend per week deel te nemen aan het Papillonproject. Dit project voorziet leerlingen van kennis over uiteenlopende onderwerpen zoals filosofie, Frans, Russisch, creatief schrijven en wiskunde. Ook leerlingen van de Peppels en Canadas kunnen hier elk jaar aan deelnemen. Zo wordt voor leerlingen uit de hoogste groepen van onze school nog een extra mogelijkheid gecreëerd om onderwijsgelijken te ontmoeten.

Digitale Leerschool

De Digitale Leerschool is bedoeld voor de kinderen op onze school die wat meer aankunnen naast de reguliere lesstof, het gaat hierbij om de vlottere taalleerders, lezers of rekenaars. Het is een digitale, volledig Engelstalige leeromgeving met uitdagende leerstof op hoog niveau (t/m 6 vwo). Het niveau wordt per vak aangepast aan het individuele kind. Het kind kan zijn of haar kennis vergroten op verschillende vakgebieden: English, Maths en Science. Dit leerproces wordt aangestuurd en begeleid door coaches van de Digitale Leerschool op afstand (e-coaching).

De Digitale Leerschool verzorgt ook het programma Brainpop, een uitdagend lesprogramma voor wereldoriëntatie. Brainpop is een digitaal Engelstalig programma waarin kinderen van de hoogste groepen van de basisschool op zoek gaan naar antwoorden op vragen over onderwerpen waarin ze geïnteresseerd zijn. Het niveau is best pittig, de kinderen moeten over een redelijk goede beheersing van de Engelse taal beschikken.

9. Effectief klassenmanagement met behulp van het model van het Handelingsgericht werken (HGW)

Handelingsgericht werken betekent vooral rekening houden met de onderwijsbehoeften van kinderen en is sterk gericht op samenwerking met de omgeving van het kind. We erkennen dat er verschillen zijn tussen kinderen en dat het ene kind meer of juist minder tijd nodig heeft om zich de lesstof eigen te maken dan een ander kind.

Er zijn bij handelingsgericht werken 7 uitgangspunten :

- Handelingsgericht werken probeert zoveel mogelijk rekening te houden met wat een kind nodig heeft.
- Handelingsgericht werken gaat uit van een transactioneel kader, dit betekent dat de omgeving, het gezin, de ouders, de club waar een kind naar toe gaat van invloed zijn op de ontwikkeling van dat kind. Samenwerken met ouders is hierbij dus erg belangrijk.

- Bij handelingsgericht werken doet de leerkracht er toe. De leerkrachtvaardigheden krijgen veel aandacht.
- Bij handelingsgericht werken benut je het positieve daar waar het kan. Je gaat uit van wat een kind al kan en gaat daarmee verder.
- Handelingsgericht werken is gericht op samenwerken.
- Handelingsgericht werken is doelgericht, je werkt met duidelijke doelstellingen voor de leerlingen in de groep.
- Handelingsgericht werken kent systematiek en is voor alle betrokkenen duidelijk.

De gegevens van alle kinderen worden in kaart gebracht, waardoor een duidelijk beeld ontstaat van de diverse onderwijsbehoeften. Om het klassenmanagement beheersbaar te houden voor de leerkracht worden kinderen met dezelfde onderwijsbehoeften zo veel mogelijk geclusterd. Vervolgens wordt er per vakgebied een groepsplan gemaakt. Deze groepsplannen vormen de basis voor het klassenmanagement van de leerkracht en worden regelmatig bijgesteld. Na een half jaar worden de groepsplannen geëvalueerd en begint de gehele cyclus opnieuw.

1^e versie: november 2012

2^e versie: november 2016

Katinka van Kempen, begaafdheidsspecialist,
jenaplanscholen De Peppels en De Canadas te Boxmeer